

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetli tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10.489. szám.

Az állattenyésztési új törvény.

A képviselőházban a legközelebbi napokban olyan törvényjavaslatot fogadtak el, amelyhez senkinek se volt hozzátenni valója és senki sem kívánta módosítani. Szerencsés csillagzat alatt született alkotás, mely így kikerüli a kritika gáncsait. Nemcsak a kritika hallgat el, de fölhangzik az osztatlan elismerés szava. Micsoda törvény ez? Micsoda szerencsés államférfi, aki alkotását keresztvízre tartja? Az állattenyésztésről szóló törvény, a mely tegnap kiváltotta minden vonalon az elismerés szavát és elhalgattatta a kritikát. A csodálkozásra még több ok van. Ez a parlament egyesíti a gazdatársadalom vezéreit és mindig szóra kész és bátor szókimondó hivatelt, ebben a parlamentben történhessék meg a csoda? Megtörtént. Minden szónál szebben beszél Demosthenes szerint a tett. Az, hogy vita nélkül elfogadták a Darányi miniszter javaslatát, bizonyítja, hogy a törvény jó és szükséges.

Három korszakos az állattenyésztésünkre nagy jelentőségű elv jut benne kifejezre. A törvény intézkedik, hogy a legjobb tenyésztőanyag nevelésére a gazdák ösztönöztesse. Ezt nagyobb tenyészállatdíjazásokkal akarják elérni. Svájcz mai fejlett, világhírű szarvasmarhatenyésztését nem egyedül gyönyörű, kitünően ápolt hegyi legelőinek, mint inkább annak köszönheti, hogy a svájci állattenyésztésről szóló törvény a legjobb tenyészállatokat nevelő gazdáknak jelentősebb, 300—400 frank állami jutalmakat osztogat oly föltétellel, hogy amennyiben az állami jutalommal díjazott tenyészjószágán a tenyészítő tulajdonos tartozik a vételárból az állami jutalom összegét az állami pénztárba visszafizetni. Ezzel a megszorítással, tekintettel az állami jutalom jelentékenyebb voltára, lehetlenné van téve a jószágnevelő gazdára, hogy értékes tenyészjószágát eladja, a tenyészteből kivonja s azért van, hogy egy-egy gazda kezén nem mesedett jószág olyan tenyésztebélért el, ami példa nélküli s amiért például a svájci havasokon legelő berni fajnak csodájára jár a világ.

A fejlesztésnek ezt a módját a mi állattenyésztési törvényünk a magyar viszonyokhoz alkalmazva átveszi s így az eddig

sem sikertelen tenyészjószágdíjazások ezentul a köztenyésztés javára eredményesebbek lesznek és a törvény egyéb okos intézkedései a gyakorlati alkalmazásban érvényesülve, állattenyésztésünk nagyarányú fejlesztésének lesz részese.

Egy másik jelentőséges intézkedés a törvényben a közlegelők szaporítása, a havasi legelők berendezése és a gondozatlan községi legelők följavításának kérdése.

Legelő nélkül nincsen állattenyésztés. És mivel a tagosítás és a legelőknek a gazdasági mivelésbe való bevonása következtében igen sok faluban a jószág istállóban nevelődik, számbavehető állattenyésztésről e helyeken nem is beszélhetünk. A községet hozzájuttatni a közlegelőkhez ezek vétele kamatterheinek állami csökkentésével, szerencsés idea. Darányi már másodsor alkalmazza ezt a kitűnő államgazdasági elvet. Ezt tette a munkásházak építésénél, hol tárcájának 300 000 korona hitelből lehetővé teszi a kamatterhek enyhítésével s nem egyszerű tőkennyújtással 10 ezer munkásháznak építését. A közlegelők szerzésénél is a vételi összegek évi annuitása egy részének az államra való háritása a tendencia. Ekként az állattenyésztés fejlesztésére szükséges községi közlegelők szaporítása nem történik lassu fejlesztéssel, de bátrabban és a szükségnek megfelelően.

Az új törvény valóra váltja a gazdáknak azt a régi óhaját is, hogy minden vármegyében legyen állattenyésztési felügyelő, tehát a köztenyésztés irányítását hivatalból végző szakember. A tenyésztési irányok zagyvasága és rendszertelensége megszűnik; tervszerű, az állattenyésztés fejlesztésére irányuló egységes terv készülhet s ez alapon igazodhatnak a gazdák.

Mindazt, amif az állattenyésztés javára az államhatalom tehet, okos körültekintéssel, mértéktartással s avatott tudással ez a törvényjavaslat összefoglalta, ezért látja szívesen mindenki, aki közgazdasági jelentőségét mérlegelni tudja, hogy a nyári szünet előtt törvényhozási elintézését nyert és rövidesen életbe is lép.

A székely vasutakról.

Elégge szellőztettük már vasuti közlekedésünknek reánk nézve közgazdaságilag szembeötölő hátrányait és ferdeségeit, annál meglepőbb tehát, hogy mikor e hó közepe táján a vasuti beruházások feletti vita a képviselőházban lefoylt, a székely képviselők közül alig akadt egy-kettő, aki szűkebb hazánk eme nagyfontosságú kérdésében felemelte volna szavát; a megyebeli képviselő urak közül pedig talán csak egy volt jelen, mikor e megýenket leginkább érintő ügy tárgyalatott. Dicséretre és elismerésre méltó munkát végzett azonban Sümegi Vilmos gyergyószentmiklósi képviselő, kinek elismerésünk és hálaunk jeléül, a vita folyamán tartott lelkes beszédét ime szószertint közöljük:

T. képviselőház! Az a közlekedésügyi politika, amelyet a szabadelvű rendszer négy évtizeden keresztül üzött abban nyilvánul meg, hogy a Székelyföld érdekei elhanyagoltak a nemzetiségi vidékekkel szemben. Ez a közlekedésügyi politika, amelyet a szabadelvű párt követett a nemzetiségi vidékeket a világforgalom minden áldásával ellátta, ellenben szinte szántszándékkal került minden olyat, ami az erdélyi magyarságot, a Székelyföldet támogatta volna. Így történt, hogy ha most végig méltóztatnak tekinteni a Székelyföld vasuti térképén azt fogják látni, hogy az egész Székelyföldet egyetlenegy gyorsvonalat sem járja keresztül. (Igaz! Ugy van!) sőt, hogy olyan lehetetlen állapotok uralkodnak, hogy pl. ha Székelyudvarhelyről a vármegye székhelyéről, a szomszédos Marosvárdára vármegye székhelyére Marosvásárhelyre akarunk átmenni, ami 81 kilométer távolság, akkor 167 kilométert kell vasuton megtenni.

Még cifrább az állapot, hogy ha Marosvásárhelyről Csikmegye székhelyére, Csikszeredára akarunk eljutni. Itt a kilométer távolság 50, de vasuton 294 kilométernyi utat kell megtennünk. Ilyen képtelen állapotok uralkodnak a Székelyföldön, a volt szabadelvű kormányzat kegyelméből, bár a mult század közepén megírta Széchenyi István gróf egy emlékiratában, hogy a Székelyföldet Kolozsvártól Marosvásárhelyig, Marosvásárhelytől Székelyudvarhelyig és Székelyudvarhelytől Gyergyószentmiklóson keresztül Sepsiszentgyörgyön át összeköttetésbe kell hozni a Fekete tengerrel, mert feltétlenül szükséges, hogy Magyarország kereskedelmi összeköttetésbe jusson a Kelettel és ez csak úgy képzelhető el, hogy ha a Székelyföld, amelyet a természet

minden széppel, jóval megáldott és amely annyira bővelkedik mindenféle ásványban, márványban, hogy pártját ritkítja az egész világon, el fogják látni olyan közlekedési eszközökkel, hogy terményeit értékesíteni tudja. Méltóztatnék elhinni a kereskormány, hogy a Székelyföld lakosainak igen rosszul esett, hogy mikor 200 milliót költ beruházásokra és ebből semmi sem jut a Székelyföld rossz viszonyainak javítására. Az államtitkár ur önmagmértósága igen gyakran járt a Székelyföldön - az utóbbi időben is — és ő maga is meggyőződhetett arról, hogy ott mily szégyenletes állapotok vannak és dacára annak, hogy mind a négy székely vármegye törvényhatósága többször fordult a kormányhoz, hogy a vicinális vasutak jelenlegi állapotán segítsen, eddig semmi sem történt, a vonatoknak nem gyorsasága, hanem lassúsága ismeretes csak. Remélem, hogy a mostani déda—gyergyószentmiklósi vonalon, ha nem is a 60, de legalább 50 kilométeres sebességet fogunk kapni. Különösen figyelmébe ajánlom még a kereskedelmi kormányznak a csikutsnádi székely gyűlésnek a székely vasutakra vonatkozó határozatait, valamint Borszéky Somának a székely vasutak tárgyában kidolgozott memorandumát, amelyben ki van fejtve a székelység igaz érdeke, jogos óhajta.

Tudom, hogy ez a 200 millió csak az első kezdő lépés a vasuti beruházások terén és ezért én reményemet fejezem ki, hogy akkor, mikor Kossuth Ferenc áll a kereskedelmi kormány élén, a Székelyföldet nem fogja elhanyagolni, hanem a legközelebbi beruházások rendjén gondja lesz a székely vasutak fejlesztésére is. Az a derék államfentartó székelység nagyon megérdemli a pártfogást. Ebben a reményben, hogy ezt a jövőben nem fogja elmulasztani, a törvényjavaslatot elfogadom. (Általános helyeslés.)

Jegyzőkönyvi kivonat

a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara e hó 15-én tartott rendes üléséről

A kamarának Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnöklété mellett tartott üléséből vármegyénket érdeklő következő adatokat közöljük:

A székelyudvarhelyi adóhivaltól kamarai illeték fejében kifizetett 1384 K 47 fillér.

A székelyudvarhelyi járás főszolgabirája véleményét kér, hogy az u. n. harisnyaszabók, kik a székely harisnya és zeke készitést telen melékfoglalkozásképpen háziiparszerűleg üzik, e mesterséget iparigazolvány nélkül folytathatják-e? Az elnökség

azt válaszolta, hogy ezek iparigazolvány nélkül is dolgozhatnak.

A kereskedelmi miniszter a kamara kerülete részére fentartott négy ipari jutalom egyikét Mikler Antal, székelyudvarhelyi cipészsegédnek adományozta elismerő oklevél kíséretében; a jutalom átadására a kamara Gyertyánffy Gábor kamarai tagot kérte fel. A folyó évi négy jutalom elnyerésére az elnökség új pályázatot hirdet. Ugyanazon miniszter, a minta műhelyek felosztásánál úgy intézkedett, hogy a székelykereszturi szijgyártó műhelyt 260 K segéllyel Drócsa István szijgyártó-segédnek engedélyezte.

A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyulete kéri a kamara erkölcsi és anyagi támogatását; az ülést örömmel tölti el ezen humanitárius társadalmi intézmény nagy arányú fejlődése; annak hivatását s nagy szolgálatait méltányolja, miért a maga részéről is lehető támogatással kíván lenni és 200 korona alapítványt tesz, mely összeget legfőkébb két év alatt befizeti. Azonfölül a legmesszebb menő erkölcsi támogatásban is részesíti ezen jótékony egyesületet.

Ipartanácsosi tagokul az elnök javaslatára megválasztottak Udvarhely megyében: Gyertyánffy Gábor és Benedek Géza rendes, Haáb Márton és Fazekas József póttagokul.

Kamarai levelező tagoknak, az elnökség ajánlatára megválasztottak: Benedek Kálmán bányanagy Parajd, Borszék Soma nyug. miniszteri osztálytanácsos Budapest, Solymossy Endre főgimnáziumi tanár Székelyudvarhely.

Udvarhelyvármegye alispánja véleményezés végett átteszi Korond községnek hetivásár engedélyezése iránti kérését; elnök az engedély megadását javasolja, azzal a változtatással, hogy Korond hetivásárjait ne pénteken, hanem szombaton tartsa és ezt azzal indokolja, hogy Szováta község hetivására is péntekre esik. Az ülés ilyen értelemben hozzájárult a javaslatához.

Cégváltozás a székelyudvarhelyi kirtörvényeszk területén. Bejegyeztetett Ujszékely és vidéke tejszövetkezete, Ujszékely. Betegh Pál könyvnyomda, könyv-, papirkereskedés és könyvkötő intézete Székelyudvarhelyt. Szőlősi Samu szeszgyár-, szesz, bor, sör nagykereskedő, likőr és rumgyár, gyümölcsipálka főzde, Székelyudvarhely. Lengyel László és Társa Székelykeresztur. Lusztig Lajos (kolozsvári lakos) butorkereskedő Székelyudvarhelyt. Városfalva és Jánosfalva község állattenyésztőinek szövetkezete. Bibarcfalvi fogyasztási és értékesítő szövetkezet.

Cégtörlés Betegh Pál és Társa könyvnyomda és papirkereskedő társas cég Székelyudvarhely.

A baróti Székely Társaság kéri a kamarát, hogy a miniszteriumnál eszközölné ki Baróton egy vasgyár felállítását és a homoródvölgyi széntelepek megvásárlását, továbbá a Székelyföldre tervezett kőgyárnak Baróton való felállítását. A kamara felhívandónak tartja a baróti Székely Társaságot, hogy törekedjék a felvett fontos célok megvalósítására társaságokat szervezni és tőkét teremteni legalább olyan arányban, hogy az állami támogatás kieszközlésének valami alapja legyen.

A m. kir. sójövédéki ügynökség megkeresése Kovács Dénes, Szebeni Antal és Orbán Balázs udvarhelyi lakosok iparsó szükségletének ellátása tárgyában az érdekeltek tudomására juttatott.

Gazdakörök rovala.

A vetések állása.

A földművelésügyi miniszter a gazdasági tudósítókól beérkezett tudósítások alapján hétfőn adta ki jelentését a vetés állásáról és a mezőgazdasági állapotról június 15-én.

Június első felében az időjárás az ország nagyobb részében kedvezőbb volt, mint május utolsó felében; igaz, hogy a változás egyes terményekre csak részben volt a kívánt hatással, a mennyiben az eső sok helyütt már megkésve érkezett és legföljebb megakadályozta az őszi buza további romlását, a mely néhol — a mint ez most már mindjebb kitűnik, — jelentékeny volt. Különösen az Alföld részeire a hol a buzát szikes erősen kötött talajba vetik, itt a növényzet nemcsak, hogy nem javult a kívánt mértékben, hanem még tovább is jelentékenyen hanyatlott. Hozzájárult a természetellenes csökkenéséhez kétségtelenül az ujjonnan bekövetkezett nagy forróság, a melyet még az éjjeli lehűtés sem volt képes ellensúlyozni, de hozzájárult a nagyarányú jégeső is, a mely az ország számos vidékére kiterjedt s egyes helyeken igen tetemes kárt okozott, végül pedig a nagyon sok helyen fellepett üszög és néhol — bár kevésbé — a rozsda is befolyásolja a termést, úgy, hogy végső eredményre nézve, bár egyes helyeken a javulás határozott nyomai is mutatkoznak, az őszi buza, ugyszintén az árpa és főként a zabtermesztés — ez utóbbira az eső jóformán sehol sem volt elegendő — az Alföldön esőkent.

A közelgő aratás tehát ismét nagy különbözőzetek között fog mozogni. Egy ugyanazon vidéken előfordul majd, hogy az eredmény a legminimálisabb átlagról felszökik a közép és jóközép átlagra, lesznek ugyanis 3-4-5 métermáza átlagokkal szemben 7-8, sőt egyes esetekben ezenfelüli termés átlagok. Természetesen ugyanez az eset következik be a kvalitás különbsége körül is, a mit minden esetre nemcsak a különféle művelő rendszernek, hanem az időjárás szeszélyének is lehet tulajdonítani.

Eppen úgy, mint a szemben, úgy a gabonaszárban is nagy a különbség; nagyon sok helyen olyan alacsony a gabona, — talán egyedül a rozs esik kivétel alá, bár ez is elég sok helyen ritka, de legalább eléggé magas, — hogy azt kévébe kötni is bajos lesz.

A szalmatermés tehát szintén — egyenlőtlen és nagyon sok helyen rendkívül gyenge lesz; különösen alacsony a zab, mely még a buzánál is kisebb, de elég sok helyen alacsony az árpa is. És mert sok az alacsony vetés, a kalász és fejképződés sem lehet olyan, mint a minő az intenzívebben művelt és magasabbra fejlődött vetésnél.

Az eső a kapásnövénynek, kendernek és lennek, valamint a takarmányfélének hasznára vált; igaz,

hogy nem mindenütt volt elegendő a csapadék. Különösen egyes vidékeken szembeötlő ez, a hol az elmaradás még mindig aggodalmat okoz, de elvégre ez utóbbi növény országszerte mégis csak türethetőbb állapotban van mint a mult hetekben, a mikor már az eső hiánya miatt jóformán kétségbeesett volt a helyzet.

Gazdasági vidékekre osztva az országot, legjobbak a feltételek az ország nyugati felében, részben az északkeleti vármegyékben, tehát a nyugatra és északkeletre eső hegyi vidékeken, beletudva a Kisalföldet is; leggyengébbek a nagy Alföld déli felében, a Tisza mentén, továbbá a Körös és Maros medencéjében, vagyis azokon a részeken, a hol már a mult hetekben is nagyon panaszkodtak a szárazság és hőség okozta kelamitások miatt.

Polgártársak!

NEMOKARA MÁSFÉL ÉV Székelyek!

NEMOKARA MÁSFÉL ÉV-tizede már, hogy a „Székely Udvarhely“ 48-as függetlenségi ujság teljes erővel a székelység nemes ügyét rendületlenül szolgálja; bújában, bánatában és örömeiben egyetlen szerezettel, kitartással részt vett s még a legnagyobb megpróbáltatások, anyagi veszteségek között is fenn maradt a székelység becsületos zászlóját és ahhoz mindenkor hű maradt.

Mint ilyen kipróbált harcos áll a „Székely-Udvarhely“ a 14-ik év második felének küszöbén, hogy továbbí küzdelméhez a régi támogatók tábora mellé új pártolókat is megnyerhessen a kitűzött hazafias célminél inkább való eléréséhez!

Ebben kérjük Polgártársaink, s minden igaz Székely közreműködését. A „Székely-Udvarhely“ 14-ik évfolyamának második felére, illetve a 3-ik évnegyedre előfizetést nyitunk s kérjük m. t. olvasóinkat előfizetéseik megújítására, valamint az esetleges hátralek mielőbbi kiegyenlítésére.

Együttal kérjük a „Székely-Udvarhely“ című lapnak ismerőseik, jobarátaik körében való terjesztésére, ajánlására. Minden öt új előfizető után egy tisztelet példánnyal szolgálunk.

Teljes tisztelettel

„Székely-Udvarhely“
.. kiadóhivatala ..

KÜLÖNFÉLÉK.

— Rp. Keserű labdacok a Bömbölte részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Azt mondja a száz éves jós,
Hogy a vetés rossz termést hoz,
Akkora nagy a szárazság,
Hogy megsül a buzavirág.

Hát bizony lesz bajunk elég,
Ha esőt nem ad a jó ég,
Szár az marad az ugarunk,
Még szárazabb szomjas torkunk.

Bánatunkban mit tehetünk,
Hideg sörből nagyot nyelünk,
Estefelé az árnyékba
Vigaszt nyújt a szőlő bora.

A korcsmáros csak hallgatja,
Magát meg-meg vizasztalja:
Ha nem esik, vagy ha esik,
Mind csak javára történik
A haszna zsebébe esik.

Dr Veritas.

— **Ur napja.** Taracklövés és katonai disztüzelés zaja mellett, forró nyári nap hevében folyt le esütörtökön a katolikus egyház egyik legszébb ünnepe, melyre tömegesen zarándokolt a hívők ajtatos serege. A templomban és a téren ezernyi ember hömpölygött; tömjén és virágillat szállott az egek urához és ajtatos, buzgó ima töltötte be a levegőt. A téren négy diszitett oltár és a bucsura özönlött arusok hosszú sátorosra. A nagy misét gróf Mikes János főesperes tartotta fényes papi segédlettel; a szertartáson Ugron Ákos főispán is megjelent a hatóságok kíséretében és míg a délelőtt a templomi és körmeneti ajtatoságnak volt szentelve, a délután a vendéglátásnak és a bucsuajándékok vásárlásának jutott. Az ünnepi hangulat hitet és bizalmat ébresztett a lelkekben, adná az egek Ura, hogy ennek a hangulatnak a szürke hétköznapiakra is lenne kihatása.

— **Személyi hírek.** Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter egészsége helyreállítása miatt néhány hétre Karlsbadba, — gróf Andrassy Gyula belügyminiszter pedig Angolországba utazott.

— **Kitüntetés.** Borszék Soma, ny. miniszteri osztálytanácsos, a székely vasutak egyik leglelkesebb harcosát, lapunk kitűnő munkatársát, a „Magyar iskolaegyesület“ e hó 18-án, Rákosi Jenő elnöksége alatt Budapesten tartott közgyűlésén az igazgatótanács új tagjai közé választották meg. Öszintén gratulálunk a jól megérdemelt kitüntetéshez.

— **Kinevezések.** Az állami elemi iskolai gondnokságok újra szervezésével Ugron Ákos főispán a székelyszenterzsébeti állami iskolához Kertész Mózes ref. lelkészt elnöké, Szakács Mózes, Veres János, Tordai Pál, ifj. Szabó Józsefet tagokká; a siménfalvaihoz Demeter Elek elnöké, Szócs Miklós, Soó Elek, Vári Ödönt tagokká; az alsóboldogfalvaihoz Gyarmath Györgyöt elnöké, id. Székely János, Gagy Dénes, Gyarmath Józsefet tagokká; a szederjesihez Mester János ref. lelkészt elnöké, Magyar Mózes, Tordai István, Dénes István, Máthé Kertész Sámuel tagokká, a szentabrahámihoz Lőrinczy Dénes nyug. táborkot elnöké, Szócs István, Vitályos Albert, Fodor Istvánt tagokká; a körispatakihoz Szász Istvánt elnöké, Simó Sándor, Török Albertet taggá; a siklódihoz Györgyi Ferdinándot elnöké, Sylvester Péter, Demeter Mihály, Gáspár Mihály, Pál József, Gálffy Ádámot tagokká; a székelykereszturihoz Ujvári Mihályt elnöké, Sándor János, Dr Szolga Ferenc, Farkas Mózes, Pap Mózes, Barabás Lajost tagokká; a betfalvaihoz Baczó Lajos ref. lelkészt elnöké, Szécsi Ferenc, Szécsi Károly, ifj. László István, Györi Mózes tagokká; az etédihez Csia Kálmán ref. lelkészt elnöké, Benke Ferenc, Somogyi Domokos, Farkas Lajos, Kelemen Lászlót tagokká; a nagygalambfalvihoz Kádár Dénes ref. lelkészt elnöké, Kádár Lajos, Szigyártó Miklós, László György, Petre Lajos, Bence Ferencet tagokká; a kisgalambfalvihoz Jakab Albert ref. lelkészt elnöké, Sándor J. Mózes, Bálint Lajos, Szabó József, Vékás Mózes tagokká; az ujszékelyihez Raffay Domokos unitárius esperest

Különlegességek kézimunkás művészi levelező-lapokban.

elnökké, Mátéfi Mózes, P. Buzogány János, Buzogány Dénes, Kovács Jánost tagokká; a parajdhoz Dr Kovács Gábor elnökké, Barabás Károly, Klór Vilmos, Zsigmond Sándor, Ilyés Albert, Benedek Kálmánt tagokká nevezte ki. (Folytatjuk.)

— **A negyvenöt éves honvédek figyelmébe.** A miniszterium által az 1848—49-iki honvédek, valamint özvegyeiknek nyugdíja felemeltetvén, ez a magasabb illetmény május hó 1-től folyósított s így felhívtnak az érdekeltek, hogy szabályszerűen kiállított nyugtára ezen illetmények az adóhivataloknál bármely napon kifizettetnek.

— **Tornaünnepély a reáliskolában.** Vasárnap tartotta meg az all. főreáliskola táncal egybekötött tornavizsgálatát, mely minden tekintetben különösen sikerült. Előbb szabadgyakorlatokat mutattak be, azután szer-tornázás, végül a versenyek következtek. A gyakorlatok összeállítása, rendezése, kivitele kifogástalan szép volt. Díjat nyertek tornából; Lóótz Frigyes diszített nagy ezüst érem, Bartos József nagy ezüst érem, Ol-tossy Oszkár nagy bronz érem; magas ugrásból Halmágyi Márton nagy ezüst érem, futásból Végh Ernő ezüst érem, sulydobásból Csoboth Elemenr ezüst érem Fleischer Gyula bronz érem. Az alsó osztályok növendékei közül tornából Metz Gyula diszített kis ezüst érem, Broos Károly bronz érem, magas ugrásból Reisenauer Vilmos nagy bronz érem, futásból Csató István Szöcs István, Székely Sándor bronz érem. Szünet alatt az intézet első Quartettje a Don Juan opera nyitányát adta elő kifogástalan szép összjátékkal; kár hogy a közönség egy részének hangos társalgása megzavarta az ahhoz értők élvezetét. Azután tánc következett; az első négyest 24 pár táncolta. A fiatalság itt is derekasan kitelt magáért s a jelenvolt sok szép lány nem panaszkodhatott a táncosok hiánya miatt. A fiatalság pedig bizonyára hálás lesz ezen kedves, ügyesen rendezett mulatságot a rendezőknek. A jótékony célra felülfizettek Fábian József, Dr Soly-mossy Lajos 5—5 K, Lóótz Frigyes 4 K, Metz Gyula, N. N. 3—3 K, Folberth Gusztáv, N. N. 2—2 K, Gyórtly Titus, Daróczy Miklós, Szenkovits N., Venetianer Antal, ifj. Ugron Ákos, Kovács Pál, Barabás Jenő, Harsia Justinian 1—1 K, összesen 32 korona.

— **Halalozások.** Gergely János, életének 53-ik évében, e hó 16-án d. u. fél négy óraker jobb létre szenderült; hült tetemeit e hó 18-án d. u. 4 óraker kísérték örök nyugalomra gyászoló családjá és nagyszámu közönség részvétele mellett.

Dr Keith Ferenc, köztisztviselőben álló tb. megyei főjegyző ifju neje, a női erényekben gazdag, hűséges hitves és gondos anya, mint részvétellel értesülünk, folyó hó 19-én életének 25-ik, boldog házasságának 4-ik évében, váratlanul elhunyt. A megboldogult urnó, bánatba merült ferjen kívül 3 árva gyermeket hagyott hátra, kik mindannyian rajongó szeretettel csüggték rajta. Temetése vasárnap délután lesz a halottas háztól. Öszinte, igaz részvétellel viseltetünk és osztozunk a derék férfi vigasztalhatatlan bánatában, kit a sors oly méltatlanul és igaztalanul lesujtott és tiszta szív-

ből óhajtuk, hogy nyujtson neki vigaszt az ég gyermekei szeretetében.

Fancsaly Albert, m. áll. vasuti hivatalnok, aki Ujzsolnán volt állásban, betegsége folytán szabadságra bocsátva, folyó hó 19-én a délutáni vonattal érkezett haza nejével, ahol az állomáson Szentpétery Károly és Gergely sógorai fogadtak. A nagy beteget emberek segítségével levettek, de már akkor teljesen szórtan volt nem tudott beszélni; bevitték a kórházi orvoshoz, a ki konstatálta, hogy itt segítség nincs, szép lassan vigyék haza és fektessék le. Sógora Szentpétery Károly lakására érkezve mind körülötte gyülekeztek, dörzsölték, mindhiába; 10—15 perc alatt beállott a halál. Temetése vasárnap délután 4 óraker lesz a Persián útlet udvarán.

— **Erdélyrészi vásárok.** Szerdán 24-én Alsórákos, Alvincz, Csikkarcfalva, Görösön, Kisselyk, Makkfalva, Pánczéléseh, Segesvár, Somkerék, Szilágycsén, Torda; 25-én Brassó; 26-án Gerend, Hosszúfalva, Oláhlápos, Szilágysomlyó, Zabolá, 27-én Maroskece, O-Radna, Szerdahely, Szinye, Teke; 28-án Oláhalu (Kápolnás); 29-én Magyargyerőmonostor, Sajóudvarhely; 30-án Bonczhida, Csikszépvíz, Nagydísznód.

— **Osztálytársak találkozója.** A kolozsvári unit. gimnáziumban 1888-ban érettségizett osztálytársak találkozója idejéül a folyó évben október hó végén tartandó egyházi főtanács napját hozzák javaslatba: Vári Albert Pap Mózes és Lőrinczi Dénes. A találkozás pontos napjáról külön értesítik azokat, a kik tartózkodási helyüket szeptember végéig közlik Vári Albert lelkészszel Székelyudvarhelyen.

— **Hizasság.** Péter Lajos székelykereszturi gimn. tanár házassági szövetséget kötött Barna Róza kisasz-zonnyal Homoródnáson.

Fogarasi Gáza, székelykereszturi gimn. tanár eljegyezte Iszlay László kükküllőköri felügyelő gondnok leányát Gizuskát Magyarorsáron. Tartós boldogságot kívánunk az új pároknak.

— **Kiss Sándorról,** kinek jeles tollából lapunk is közölt egy ciklusos tanulmányt a székely kivándorlásról, és a ki még ez idő szerint is a medvillei (Amerika) akadémiának kitűnő növendéke, az intézet igazgatója Souward, nagy elismeréssel irt levelet a kolozsvári unit. theológia dékánjának, melyből a következőket idézzük: „Minél jobban megismerjük Kist, annál jobban megszeretjük. Az intézet mindenik tagjának barátságát megnyerte s mi neki az életben szép sikert jósolunk. A záróvizsgálatok csak a jövő héten lesznek tehát a végleges eredményt még nem ismerem, de bízom a jó siserben. Ör-vendettünk, hogy Kiss ur hozzánk jött és szívesen fogadunk másokat is az ön ajánlatára. Kiss ur a szónoklásból 25 dollárt, — 125 koronát — nyert s ugyanannyit kapott Clevelandban tartott prédikációjáért. Örömrünkre szolgál, hogy a messze világban élő földinkről ilyen dicséretes véleményt hallhatunk és öszintén gratulálunk eddig elért szép sikereihez.

— **Székely fiuk ipari elhelyezése.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és parkamara, a székely fiuk ipari ki-kepeztetésére új utmutatást dolgozott ki, melyben előnyös ujtás az inas-

felvétel helyeinek és idejének meg-állapítása. Ezután minden évben ugyanazon a helyen és időben inas-felvétel lesz s minden felvételnél, helyi bizottság működik. A bizottság elnöke megyei székhelyen a főszolga-bíró, más községekben a községi bíró vagy jegyző lesz; a szülőknek nem kell ezután a kamarához benyújtani folyamodványait, hanem a legközelebbi bizottságnál szóval vagy írás-ban bejelentik szándékukat és inas-nak szánt fiaikkal megjelennek a júliusi felvételnél.

— **Tarcsafalvi Albert költő.** Lapunknak régi kitűnő munkatársát az Erdélyi Irodalmi Társaság a legközelebb tartott közgyűlésen megválasztotta rendes tagjai sorába. Székely poetánk e méltó kitüntetéséhez öszinte szívből gratulálunk.

— **Az E. M. K. E.** legközelebbi igazgató-választmányi ülésén Rápoli Lajos és ifj. Székely Károly szobrá-szati mesteriskolai növendékek ösz-töndija II. részletében 600 koronát utat ki.

— **Felfüggesztés.** Orbán Sándor reccsenyédi községi bírót és ifj. Fekete József községi iskolaszéki tagot a községi iskolai alap vagyonról tett hamis jelentés miatt a közigazgatási bizottság állásától felfüggesztette s ellenök a fegyelmi vizsgálatot elrendelte.

— **Jutalmazás.** A székelykereszturi állami tanítóképző intézetnél a gazdaságtan elméletében és gyakorlatában legjobban kitűnt Balogh Antal és József Dénes IV. éves növendéket 20—20 koronás arany jutalomdíjban reszesítette a vallás- és közoktatás-ügyi miniszterium.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől

185—908. **Felhívás.**

A július hó első napjaiban tartandó högyeszi vásáron a gazdasági egyesület ez évben is szándékozik bonyhád-szementáli teheneket vásárolni, melyeket kedvezményesen árban ad ki azon jelentkező gazdáknak, kik az egyesületnek már tagjai, vagy a tagok sorába való felvételeire jelentkeznek.

Felhívjuk tehát mindazokat, akik ezen jó tejelő fajta tehenekből beszerezni akarnak, hogy abbéli szándékukat az egyesület titkári hivatalánál írásban vagy szóval június 25. jelentsék be. A jelentkezéskor kitüntetőleg hogy mily értékű tehentet — fiasat-e avagy vemheset — akarnak venni, ki leszen fizető kezességük, személyesen jönnék-e a vásárra választani maguknak vagy kötelezően átveszik azt, a melyik sorshuzás után reájuk esik.

Székelyudvarhely, 1908. jun. 12.
Az elnökség.

Szerkesztői üzenetek.

F. A. Korond. Rossz verseket soha, — jó verseket is csak kivételesen közölhetünk; az önék sajnálatunkra át kellett adnunk — a papirkosárnak.

K. Gy. Korond. Részünkről ezt az ügyet tovább nem bolygathatjuk, mert nézetünk szerint önnek kétszeres elégtétel is kijutott először a lapunkban leközöltük a jegyző-könyvi másolatot egész terjedelmében, sőt még megerősítettük B. E. ur cikkével is; másodsor a felek — tudunkal, — már visszavonták fellebbezésüket, és így minden további bolygatása az ügynek feleslegessé vált. Az udvarhelymegyei sajtó ellen emelt panasza tehát nem méltányos és nem is jogos, mert az ügyet érdemében eléggé megvilágította; sajnos, hogy az egymásközött zsörtölődő perlekedő felek azon balhiedelemben vannak, hogy minden magánügyük a nyilvánosságot is érdekli. Kijelentettük pedig már több ízben, hogy személyes ügyek elintézésére csakis a „nyílt térérel” állhatunk az érdekeltek rendelkezésére.

F. Sz. L. Budapest. Eddigi küldeményeidet köszönettel vettük és most már csak a vers várja türelmetlenül a nyomdafestéket. Alkalmilag, ha hangulatod lesz, szerencsétlenség ismét Szívesen üdvözlünk.

Dr N. Gy. Budapest. Megnyugtató szíves soraidat köszönöm és várva-várom ígéreted teljesítését. Aztán ha jósz tárt karokkal, szeretettel fogadunk.

A. Kolozsvár. Köszönettel vettük, legközelebb adjuk

Nyílt-tér.

Elismerő levelek a Fülöp Lajos találmányát képező alumínium fémtalpat gyakorlati értékéről.

Tekintetes

Mercz Károly cipész-mester urnak Székelyudvarhelyt.

Az Önnél készült cipőmben Ön által elhelyezett alumínium fémtalpat ügyes és praktikus találmánynak tartom.

Előnyei, hogy a cipőt alakjában megtartja, a lépést rugalmasabbá teszi és a talpat a legkövesebb talajon is minden nyomástól megvédi.

Székelyudvarhely, 1908. június 17.
Tisztelettel:

Dr Váró Géza, ügyvéd.

Tek. Mercz Károly urnak

Székelyudvarhelyt.

Az Ön által részemre készített cipővel teljesen meg vagyok elégedve és kijelentem, hogy az abba alkalmazott alumínium fémtalpat ügyes találmánynak tartom, mely a járást könnyíti és a talpat a legrögzősebb talajon is minden kellemetlen nyomástól megvédi.

Székelyudvarhely, 1908. június 17.
Tisztelettel:

Dr Szöllösi Ödön, ügyvéd.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

HIRDETÉSEK

A hirdetések gondos átolvasása önnök valószínűleg hasznára lesz!

354—1908 vhtó szám

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykereszturi kir. járásbírósnak 1908. évi V. 259—1. sz. végzése következtében Dr Viola Sándor székelykereszturi ügyvéd által képviselt id. Merea Iliá székelyhidég-kuti lakos javára Gulácsi Mózes m. zsákodi lakos ellen 134 K s jár. erejéig 1908. május hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 980 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 bika, 2 ökör és 1 szekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelykereszturi kir. járásbírósnak 1908. évi V. 259—2. sz. végzése folytán 134 K tökékeövetelés, ennek 1908. évi március hó 24. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalék váltódíj s eddig összesen 61 K 72 f bíróság már megállapított költségek erejéig Magyarországonalperes lakásán leendő megtartására 1908. július 2-án d. e. 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelykereszturon, 1908. évi június 15. napján.

Szalontai Albert,
kir. bir. végrehajtó.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Használt, de jó karban levő

KERÉKPÁROK

nálam leszállított áron kaphatók és új kerékpárokat is, bármily gyártmányt, rendelék. Mindenféle kerékpár alkatrészt raktáron tartok. **KELEMEN LAJOS,** épület- és műlakatos Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 20. sz.

767-908. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága f. hó 12. hozott határozata folytán egy

PÉNZTÁRI-KÖNYVELŐI

állásra, egyelőre évi 1600 korona javadalmazással pályázatot hirdet. Kereskedelmi akadémia, vagy könyvelői kurzus végzéséről szóló bizonyítvány feltétlenül megkívánatik.

Kellőleg felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények, a képesítő okmányokkal együtt 1908. évi június hó 28. ig nyújtandók be a pénztár igazgató-elnökehez címezve. A megválasztott tartozik állását 1908. július 1-én elfoglalni.

A megválasztott véglegesítése az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár jövőhavi gyűlésétől függ.

Székelyudvarhely, 1908. június hó 15. én.

Betegh Pál,
igazgató-elnök.

Elsőrendű férfi és női

valamint

gyermek-

CIPÓKET

..... készít:

Mercz Károly

cipész-mester Székelyudvarhelyt, Eötvös-utca 5. szám. Pontosság Mérsékelt árak Jó munka

Tűzifa eladás.

Egy kocsi kitűnő fiatal felvágott bükk tűzifa, házhoz szállítva, bármely időben 10 koronaért kapható **Fábián József** gőzfűrészében Székelyudvarhelyen.

A t. hölgy- és uriközönség szives figyelmébe

ujabb tanulmányaim alapján, bármily kényes igényt kielégítő módon készítek: magyar díszruhákat, papi- és egyenruhákat, valamint női Ferenc József kabátokat, felöltőket, sétakabátokat gallérokat és sapkákat, a legújabb divat szerint.

Nem kíméltem fáradságot és semmi anyagi áldozatot, hogy a n. é. közönség fejlettebb izlésének kielégíthetése céljából szakismereteimet kibővítssem. — Legyen szabad remélnem, hogy ezt elismerve, a m. t. közönség viszont nagybecsű támogatásában részesít, a melyet kérve vagyok kész szolgálattal:

JAKABOS MIKLÓS,
szabómester és okl. szabásztanító.

Lakásom: Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 25.

Buzáját ne adja el senki

addig mig velem nem érintkezett. A t. termelő gazdáknak szives tudomására hozom, hogy **műmalmomban szép tiszta buzát bármikor és bármily mennyiségben Székelyudvarhelyt az elmúlt keddi**

piaci árakban meg- és átveszek.

E kedvezményvel a t. örlető közönségnek azon előnyt óhajtom nyújtani, hogy eladó gabonájával ne kelljen a piacra való hozás által külön időt vesztegetnie, hanem amikor öröletelni jön, műmalmomban eladó buzáját is azonnal megfelelő áron értékesíthesse. Megvagyok győződve, hogy a n. é. gazdaközönség belátja a sok időt és előnyt biztosító eljárásom kedvező voltát s újabb áldozatkészségemet méltányolva, törekvésemben továbbra is nagybecsű támogatásában részesít. — Teljes tisztelettel:

Fábián József gőzmalom- és gőzfűrésztulajdonos.

Hengerműmalom megnyitás!

Ezennel értesitem a t. örlető közönséget, hogy **Székelyudvarhelyt** (a vasuti állomással szemben) a Bethlen-utca és Bálint-utca sarkán levő saját telkemen **műmalmomat modern automatikus gépekkel teljesen újonnan, minden kívánalomnak megfelelően felszerelve, megindítottam.**

Automatikus műmalmomban mindenféle gabona öröletetik. A buza tisztítása otthon felesleges, mivel a legüszkösebb gabonát is legjobban és legtakarékosabban kitisztítja, miután az által a liszt erősebb és világosabb színt nyer. Minden t. örlető becses tudomására hozom, hogy a műmalmomban készült liszt feltűnően szaporul az örletés után, ennél fogva a t. örlető közönség érdekében áll, hogy többféle liszteknek, az örletési zavarok kiküszöbölésére, üres zsákokkal is rendelkezzenek. Biztosítom előre is az igen t. örlető közönséget, hogy nálam az előállított örleménnyel, valamint a tisztességes vámolás tekintetében meg lesz elégedve.

Szives pártfogását és támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Ágoston Béla, műmalom-tulajdonos.

A gabona-neműek be- és hazaszállítására a t. örlető közönség részére fogatot tartok.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-író, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Ropogós cseresznyét.

Állására és befőzésre: Püszmétét (egrest) nagy szeműeket postakosaránként 2 K 40 f.; üvegszemű nagy meggyet befőzésre és rétesbe 3 K; kajszin barack rem-k szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f.; Főzelékek vegyesen, u. m.: ugorka, tök, fejes- és kelkaposzta, cukorborso, vajbáb, kalaráb, zoldpaprika - csirfolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladónak külön árajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád.

A boldogságnak

egyik lényeges járuléka — a kényelmes cipő! A n. é. közönség szives figyelmét

kromos talpu férfi tennis cipőinkre

van szerencsénk felhívni.

Ajánlunk továbbá mindenféle vászon- és brunnel-, valamint kényelmes, széles talpu Amerikai fekete és barna sevro-cipőket, melyekből dus raktárt rendeztünk be.

Nagy választék van nálunk mindennemű és színű gyermekcipőkből, ugyszintén cipőkrémek, fűzők, cipősamfák, csatok és gummisarkokból. — Nem árunk olcsósága a fő, hanem az a megtakarítás, melyet a minőségük jelent.

Kész szolgálattal:

Orbán, Nagy és Tamás,
cipészüzlete,
Székelyudvarhely, (Kossuth-utca Flórián-ház)

ELŐPATAK

gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és a méh hurutos bántalmait, máj- és lépbetegségeket, köszvény és csúszás, aftéri panaszoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.

A nagyhirű előpataki gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltehetőleg kisegítő gyógyszerközökkel (meleg és hideg fürdők, vizgyógyintézet közlése, masszázs, svéd torna, diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat föl.

Fürdő-idején: május 15-től szeptember 15. ig.

Vasuti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidején (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zenéjének felelőzetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb.

Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús égvényes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyszerköz használható és üdítő, kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön egyenként egymillió palacknál több kerül forgalomba. Szétküldési hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.